Onverwachte schatten

De Bundels van het Brugse Vrije

en lokaal onderzoek

De Bundels van het Brugse Vrije

- Restant oude inventaris ‘Bundels van het Brugse Vrije’ waaruit in 1881 de charters en in 1884 de registers zijn verwijderd (E. Vanden Bussche).
- Bevat briefwisseling, dossiers, bundels i.v.m. allerlei onderwerpen uit Brugse Vrije (ook stad en kasselrij Ieper, Staten van Vlaanderen, ...)
- In 1995 door Eric Huys vertaald en opnieuw genummerd, maar beschrijving bleef dezelfde
  - “De vorser weze gewaarschuwd: de beschrijvingen zijn summier en soms zeer algemeen en bij steekproeven is gebleken dat er dikwijls een veel rijkere inhoud in de pakken aanwezig is dan men op het eerste gezicht zou vermoeden.”

De Franse invasies (1792-1794)

- 730: **1792** (verkiezingen, processen-verbaal van municipaliteit van Vrije (20 feb. – 29 maart 1793))
- 733: **1793** (rapporten, smeekschriften, klachten (jan. - maart 1793))
- 202: **maart 1793-oktober 1794** (Franse invasie (20 juni 1794))
- 204: **juli-oktober 1794** (opeisingen (4 november 1794))
- 206: **augustus-december 1794** (opeisingen (13 oktober 1794))

No. 49
Ernegheem

Relaas der Extraordinaire Vergaderinge van het volk van ernegheem in de Grootsche Kerke alhier deser 17 December 1792.

Ten selven daege in overweege genomen zynde het manifest van den Borger mr. generaal eerst dumouriez als ook de adressen van burgemeester en Schepen Steedt van den Heyn en Deventer mede als deser wierd geproceedert tot de verkiesinge van de Representanten van het Vry volk van ernegheem ende Syn met meerderheyd van stemmen als provisoire representanten gekoozen de borgers

Jan Margaret
pieter Ollauder
Mordardus uoen

Ende als Suppleanten de Borgers

Arnoldus Cools
hubertus Colbunnij
Jan Nauhee

voorsonden als actieve burgeren

pieter Ollauder secretaris

Aen de Municipaliteijt [illegible]
[illegible]

In obedientie tot versoek aan den ondergeteekende
burger burgers tot schepenen gedaan, van wegen den
burger president [illegible], rapporteere dat
op sondagh den 26 deser smorgens het publicq
gerucht liep ter prochie [illegible] dat er uijt de
stad Brugge bij hele troupen slegt volk was vertrocken
en sig te lande begaf om te plunderen, met alle
welke een gehele consternatie te [illegible], zoo zoude
dat om alle quaeden [illegible] te beletten eenige
persoonen onder andere Guilliel.mus Laggatt en
philippe Lagoe [illegible] gestelt [illegible] &
te patrouilleeren en [illegible] de wacht
en patrouille ter selve prochie

Voorts dat sondaghs smorgens ontrent den seven
uren, den selven Laggatt hen bij dronke is
gecommen in de smisse van pieter Aerts op het
dorp, hebbende hij sijn hand een fagmes, den
welken gedurig [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ook ter selve prochie [illegible] over [illegible]
[illegible] nog soo vast te [illegible] wierd, wanneer hij de
selve smisse ook [illegible] [illegible] in [illegible],
op den welken dato Laggatt ook begonde te
schelden [illegible] bij [illegible] verwijtende dat
hij was van de club en gevolgentlijk ook deel-

by gelyd in handen
van de meerderheyt
desse 20 maart
1793
Gecommitteerde Raeden ende vrienden
van Zeeland
Stant van zeyen
Gecommitteerde Raeden de ondert om
te informeren hoe dat Sekeren
Albert Bronke officier der Polie
prochie van Ennighem heeft
ontlaen van op den 17 maart 1793
myte aentheyen In het publiqueren
van de plaqatien achter de mise
als dan onder tyden geslagen
en hebben den schuyn noch tweemaal
vermaent In presentie van alle de
prochianen dat den schuyn moet
swygen maer daer is geen sygen
aen het gebeurt te distruiyts
ja selfs is hy so stoutt dat
hy durft tuwylen dat selfs
in het publiqueren sygen en
A zeyson dat den schuyn
met syne pronken heet de
prochie op sleet en myt [illegible]

bijnees
Verbaal
28 31

het gemee contrarye Is In een Land
van rechten dat soo eenen stouten
officier durft al myt brabbelen
dat hem belyeft Uitvoerende
te wellen daer in voorsien
waer mede blyve
D. S. M. V. Dienaer
Jacobus Bostel ammian
prochie van Ennighem

Gecommitteerde Raeden van Zeeland
Visit Vlaen
Hoff
Middelburg

Mynheer.

Volgens afspraak van gisteren, ik hebbe dieren H.E. het volgende te berichten

De franschen ter getalle van vijfhonderd cavallerie & infanterie hebben hun gistteren omtrent den middag wederom laten vinden op de plaatsen van Courtelaere, hunne achterhoede bestaande in drijehonderd mannen meestalle infanterie bleef in tafschentijd gepostteerd met vier stukken Canon op de diemuydsche Calsijden aen de herberge de Balette op het selve Courtelaere, eenige franschen hiduwen hebben hun gadvanceerd tot aen de herberge den Leugenboom staende ook op Courtelaere aen deze zijde van de plaatse en tiet verre van hier — de selve zijn van de drije vornoemde plaatsen te ruij, met beloofte van hunnen t Wege van heden op nieuws, Courtelaere, Leuneghem & den poort onsier troepen alhier met meerder macht te komen visiteeren —

Volgens ontfangen rapporten zouden de franschen hun geloonden deerd hebben met eten en drinken, uytgenomen de diefstallen eenige gouden werk in de herberge de Prinsessen uytweg tot plaatse van Courtelaere & Sint Eligius.

Mijn huys is het laatste op de lignie langst den zeeuw alhier gabandonneerd aen de franschen, de hanoversche troepen langst den noordzijde der zeeuw stattheudende met noch eenige volontairen van ghistel te saemen ter nombre van circa vierlij mannen sou cavallerie als infanterie hebben in differente plaatsen te weten den Calsijden-Weg van meere op hier, en van hier op ottenden door Snecdar, by forme van Saterien, maar de Werken zijn niet mit volbrachten noch dat zijn ook geen Canons, toven het: gonsers wette tot ghistel zijn wonden er verwacht tegen dat de saterijen volbrachten sullen zijn —

De hanoversche hebben seden morgen gefatouilleerd tot op leuneghem plaatse & weerzijde — ; zij [illegible] de meerdijk zeeuw de distancie van circa 150. roeden te weten van hier tot mijn alt af weg de waere brugge —

In den gedachte dat de franschen naeder kwamen te verbeijen ik zal H.E. spoedigijk daer van part geven, op conditie dat ik maar zal schrijven het waere nieuws, & voor dese zal de expresse die ik H.E. zal toezenden telkens morgen komen, vergete H.E. te melden dat de franschen hedenen walke gekomen zijn tot aen de Leugenboom uyt de selve herberge mede genoomen hebben sekeren Frans Lonsenaeghel dee walken eldaer zal en drinken.

hebbe dieren met hoogachting te blijven

Mynheer

H.E. oodmoedigen dienaar

[illegible]

Nieuwijk 20. Sporg 1794. s'morgens ten 7. uren

17

Zuyderen

Zy deze geleyd in handen van d'heeren gecommitteerden tot de directie der magazijnen tot vinden eenen middel om de supplianten zoo veel mogelijk te subsideeren. Actum in 's Hagen den 16 brumaire 1796

C. J. Roels

LANDRIJ

Heeren Burgemeesters ende Schepenen Raeds van den Zijpe

Suplicerende Derthonien de vrendelijcke onderscheyden Gebruyckers van Lande Peerde Teeren binnen de provincie van Zeeuwsch Vlaenderen dat zij Corden de gestaedige Dienst perden ende sier Magazijnen die Dan hunne pro. Deur de legers der Franssche Repu=blique zijn Gedroy zijn geweest ende Dienstelijk mag zijnten Dienst perden de zij de Dorkuesijnen zij zeginnerd zijn Gemaken nog Daegelijks zijn Gebeginnert te zijden met sos a Dienst Magazijnen yers Bespanen met twee peerden van de zomede hunne pro. Raes den Nijmendaele Pasch Zoume daes zijt te Dervoeren ten dienste van deselve republique de gewedomeende Fasijnen naes den

Suppliant

Dorthonien door Redete onze homelijke dangelijcksche zegmerkt dat zij Corts onder hun Geschied zij hun toeromaet ordeel zijnden Ofmit Wel in=stadt zijnde hunne onderste la=stadt zijnde hunne onderste la=ten een Gregenij te doen, Maer door een Quel onderminddelij Kzouden moets Dagie liggen mets de supplian=ten meest al aan Groten nomber van Lande van tseventig tot hon=dert Gemeten zijn Gebruyckende ende door het meerde deel maes twee peerden dat meer een zijn Corende dat es ten voorgot en al zij een Gemeen Dienstelijk maer Dertig a eenendertig Getreckhen zijn=en deze provincie Cateren van al het gebruyck tot dien oorsaeke van hun te Cours tot R

Dotmeed zijt Cidbende Cladeg zient te Wesen ordegemaekt de zeden Dooschreden te effectiseren ende or=Donneren zich de aenliggende pro=vincien Dan Zette gen Thourhout Ge=tmarch eestrijcke alle meerdere Dia Rot Zullen geraedig Cijnden tot de Cijns dat de supplianten zij Cuts Zouden zelgen hun Cash draegen Zuyden naes den gesijden Cash tot Dertbans porte=ren De gesijde Fasijnen naes Den meerdijk R

mitsd Redetten

8ca 8ca 8ca

Pieter Allaenderhoffmann
Joannes Roelofs vande
Pieter Roeijers
Zijdel Pannegaert
Pieter Stuijbe
C van hee
Ludovicus van de castele
Jannis Rijnwardt
Pieter van Massenhoven
michiel Ingelbrecht
Joannes van hee
Jacobus Stubbe
+
alexander Jonckhere

Lecta in camera den 13 Februarij 1795 en de goedkeuring van den Commandant van de Schepen en de directie van Zeeland ingezonden d.d. inliggende minute.

Edele Weerde en Voorsienige Heeren, Mijnheeren Burgemeesters en Schepenen van Zeeland van den Vryen

Hebbe diere aan Myne Edele Heeren te rapporteeren, dat het correct van den Hoofsman van Moere door d'Heer de Melgart voor geteekt heeft dat ik Zeeuw genoodzaakt ben de Schepen Weg en Weder naar Nieuwpoort te moeten doen trekken door Menschen 't welke den ontkomt van Wortkolk en Schipbreuk Dele Augmentaard, deze Obstructie maakte ik bekomerlijk om daar door te kunnen verstaan dat de boeren van Moere niet meer willen Kolken.

Eischte Wederom 't zeene ik by myne laatste Mad Melbonde, den Commandant der genie van Nieuwpoort hadde my Chasseurs toegestrikt om de boeren van Conckelaere Cortekaere Cornegham en Moere tot den transport te gebruiken, die van Conckelaere en Cornegham gehoord hebbende 't geene dat'er is voorgebeurd met den hoofsman van Moere dusdan my zeggen dat myne bezigne speeuw op eene ontfangen militaire Commissie en dat zy zal varen vanderen met den tijd; dit is genoeg geseyd om te laaten verstaan het gedraht der boeren die hun als geformeerd houden door 't gebeurde voorgevallen arrest, ik geloove dat ik met zulke redenen myn ontslag mag verzoeken Willen ik uiteeren de desagreementen die ik staan te reconteeren Waere het Zaeke den tijd veranderd —— Ik Willen Wel in alle voorvallende occasien myne gedienstigheyd aan Myne Edele Heeren betuygen, maar niet als wanneer ik myne bezigne niet kan uitoefenen met geneugt en eere Zoo doen de Zeeuw Myne Edele Heeren alles voor my.

Deden morgen Worden de laat toegebrachte fatsoynen geladen op een Schip die ik ook aanstonds met manneen om te trekken geen Weg Zenden, Want zoo lange als ik aan de directie zyn zal ik trachten te agieren voor 't beste

in Wijnendaele beste liggen beth dan twee duysend fatsoynen en thien duysend Steenen, tot Nieuwpoort zyn 'se gebraagd Zonder wederkeeren, ik kan my alleenlijk ontslaten met Myne Edele Heeren van alles te onderrichten, Want ik Willen niet geene Kloekten geen naa de Militaire Orden met wie ik niet Willen geconfrontieerd Worden,

Gelieft my te Meeten in antwoorden of de terug Gekoomen zydel Schipper van Nieuwpoort alhier om fatsoynen te laaden (gemaakt dat de boeren geene fatsoynen by brengen) moeten afgedankt Worden of niet, indien zy afgedankt Worden 't zal mischien mogelijk zyn andere Schipen te bekoomen alt: Wanneer zy Zullen noodig zyn, maar het zal ook kostelijk Vallen die hier op te houden Zonder Werk, met die Zaeke zoo ik verlegen zyn, Waere het Zaeke geene antwoorden of order kunnen bekoomen.

Ruest Kind die door Myne Edele Heeren aangestelt is tot maeten de Bruggen tot Oostkerkendaele is heden koomen vragen naa de Suyngeld en Plankten maar daar toe hebbe ik geene orders bekoomen. hebbe diere te blyven met een diep Respect

E: oodm: Kond: Dienaar
J. J. Questier

Noordzijde 13. 8bre 1795 —

het fatsoyne maeken gaat voorts, zal dan het Wortkolk die gelet Worden om te gaan spoelen naa andere Gewatte Polders Wel Willen exempt zyn, Meer ik hebbe Gantzwoord lyk dongeendelijk dat ik die Zaeke niet aantrekke, en dat zy moeten geen Waen het tot hun koopt

De Vier en twintig Uren zyn by naa twee Maal gifpseen en den hoofsman van Moere zit noch in 't kot den zuydel schipt Wel Sulke gedachten lyk die van d'Heer Melgart, die met zoo een Schipdel affairen heeft en met van geene Menschlievende Gedraagt zyn —— Zal dit Zaeke niet gunstig op my gerekent Worden! en wat Schuld heeft den hoofsman of ik? 'k Zou menschen voor zulke dat Zulcy niet voorgevallen Waere

Tachtigjarige Oorlog (1568-1648)

- Kerkherstel
  - 1600: nog 30 kerken (bisschop Lambrecht)
  - 1613: edict Albrecht en Isabella
  - nr. 695 (Koekelare, Kortemark, Leffinge, Slijpe, Moere, Sint-Laureins, Sint-Margriete, Westende, Woumen); nr. 696 (Esen, Koekelare)
    - Koekelare: : drie keer accijns op drankverkoop
      - Invloed van herbevolking (belastingrollen)
        - Zie: Jaarboek Spaenhiers 2022

Den mijn heeren van Gouda
burgemeesteren ende schepenen tslandt van Vianen

Ghepliert ende ghetoocht met alder eerbiedicheit
Danckert Vallop geoffmen der ambachten ten prejudijce
van Gouchem Jaloo door de groote menigte van
ademen lieden die dagelijcx hem commen bedrijven
mede voorschreven prejudijce den selven mudder en gebeurt
om de onccosten die voorschreven prejudijce tachtich te
betalen den van Gouda met gemeenen bunderen tot
laste van Gouda ademen offe ande prejudijce dat datter
hem die selve bunderen dreigen te legghen voor
de deuren vande diechmeesteren offe mijn supplicant soo
en vinde ick geen bequamen middel dan ons
te Gouda an mijn heeren geeren dat hem soude
believen bij deselven te autoriseeren datmen soude
mogen toe spreken gemeenen gesmeesteren van Gouda
alsoo datter in veele plaetsen hem vercoopende vere
drie offe vier mijnagen in een jaer ondervoet
gaetten opt goet als anders de verkeerde toestommen
geeren mudder en gebeurt om gemeenen brandmet gelijck
te coopen dan gelijck datt hem vinden in bosschen
jaegen als anders mijn heeren geeren
dit doende sullen vere doen

Danckert Vallop geoffmen

17DE-EEUWSE PERKAMENTROLLEN

Pieter Donche vroeg zich in *Biekorf*, 122 (2022), p. 246-247 af of het gebruik van perkamentrollen voor het noteren van de directe belastingen in Oostkerke (Diksmuide) in het midden van de 17de eeuw een unicum was. In het begin van de 17de eeuw werden ook in het Brugse Vrije nog dergelijke rollen gebruikt om lijsten van grondgebruikers op te stellen met het oog op het innen van de grondbelasting in de dorpen. In de verzameling *Brugse Vrije Bundels* van het Brugse Rijksarchief vind je onder de nummers 271 en 272 een verzameling van 47 *pointing- en zettingrollen* terug. De oudste rol was van 1425 en de jongste van 1621. Niet minder dan 27 exemplaren dateerden uit het begin van de 17de eeuw. De vellen perkament varieerden in breedte van 10,5 cm tot 22 cm.

Omdat de archiefinventaris het alleen maar heeft over *rollen in verband met het heffen van belastingen* en dergelijke bron voor de plaatselijke historicus heel interessant kan zijn, geven we hieronder de opsomming van alle bewaarde stukken.

Inventarisnummer 271: 1425 (Zuienkerke), 1431 (Slijpe), 1483 (Lissewege), 1484 (Moerkerke), 1570 (Oostkerke), 1610 (Bredene, Ettelgem, Nieuwmunster, Oudenburg in Woutermansambacht, Zandvoorde), 1614 (St.-Katelijne in het ambacht Oostkerke), 1619 (St.-Job Polder in Lapscheure en St.-Katelijne in het ambacht Oostkerke).

Inventarisnummer 272: 1483 (Straten), 1484 (Meetkerke, Varsenare (2x)), 1485 (Gistel, Meetkerke (2x), Varsenare), 1485 (Meetkerke (2x), Straten, Varsenare (3x)), 1567 (Ramskapelle), 1610 (Beerst, Eernegem, Gistel, Heist, Houtave, Ichtegem, Jabbeke, Knokke, Koekelare, Meetkerke, Schore, St.-Pieters-op-den-Dijk, Stalhille, Uitkerke, Wilskerke, Zedelgem, Zerkegem en één rol waarvan de naam van de parochie is afgescheurd), 1616 (Varsenare), 1621 (Lapscheure in het ambacht Oostkerke).

Koenraad Vandenbussche

Tachtigjarige Oorlog (1568-1648)

- Oorlogslast in Kamerling Ambacht (1628-1631)
  - Nrs. 697-698: 15-tal smeekschriften
    - Vervanging van hoofdmannen
    - “Rudessen” van soldaten
    - Organisatie van kustwacht
      - Zie: Graningate, Tijdschrift heemkring Middelkerke, 2023

Achter de zeyst. milpe
ibid. sy geslecht by handen ex myn Edele Heeren
van Zuepeling van Hofmans Burgemr en Scheepenen Stadts
van Zyrcen

Balcoyn

ontvooget eerwaerdelick Cardynals bande-
ley onsere tegenwoordige opperhofmay van-
progie van Lefinnegs dat sy tesam-
bij tijdt van ses als zijn Cardinals meyer=
verbolgende tijdens te van voorsz progie
als onder ende opper hofmay tegenwoordich
gedoogt heeft, Wardenne ende dat
zijne affaires niet toe laetey t voorsz
officie langer te bedienen mocht dat
aldaer zijn vele andere personen begeaen
ouwe tijdens hofinnesinge te aenbrengen
zaeniet t bedienen tijdens tekenis van
voorsz progie die mey zin corts stadt le-
dochte tijdens van sneelint te bescrijnen
Cardynal mijne ondergoofmey van voorsz
progie, ende d praktijc van Eglenis, mijnen
van nacrogeing persoonen ofte andere
t hofprotocol van nybe Etc /

Christian van Utrecht commis
Lefis Wijgenus
Clement maramus
Francois margarit
Joris maramus
Jacob van Roey

Actum den vij october 1621

was gheresolveert dat deser [illegible] by myne heeren hooftschepenen
ghesamentlicke [illegible] camere [illegible] vande heeren
schepenen ende officieren [illegible]
gouverneur van oosthoven
[illegible]
[illegible]
Sheelant

dat ooghen mer aldaer [illegible]
hooftmannen van het [illegible] dat
als ontrent veerthien den xvj october
1621 Francoys vander Hynden landtsman
inde selve prochie ende aldaer woonende
opde hofstede vande 66 van Robert
de Schildere [illegible] borghere
stadt van Oosthende om hem te
ontschuldighen vande factos [illegible]
dinghen dat hy daer telcoomst ghedaen ten
respecte van [illegible] quetsure ghe-
infligeert aen eenich soldaet vande
compaignie van myn heere de gouverneur
aldaer deser occasie dat hy met ander
soldaten groot onclaer hadde ghedaen opde
selve prochie met het [illegible] vande
[illegible] van [illegible] ende
[illegible] ooc van ghestooten ende ghesleghen
hebben [illegible] van [illegible] vande

Baltyn

Copye

Burgemeesters ende Regeerders stadts van Utrecht wille de ghene die deze Ghegrondt gelijck zijn offte horen
Lezen, Doen te weten dat zij onderricht zijnde dat sinckstijd ghevorgen beijnd hy fiuite
van te continuwelijck de zee waerghe dach deure de Lastiedt zouden moegen wordt ghebiuwgh
ende hierbijen buerthijnckt offte ghoedtgeijn were ghedrijs ende ghenoms bijdy dijandt
soo hy hebbe dieu bantart met deze Calmo Wijre zoo zij mi ancare ghedaen heeft ontbiet
de stadt van Diuthe, hebbe ghecordomiert, ende ordomiert bij deze tot conseuertie
van zoong ende goedijs van heurlieden onderzatis de zeeue waerghe te gedijtt ende
te continuwelijck Nopdes boot ende Auffrijtie hier te vrij hy drijtie vittgebijs, waernaer
bij dijs alles ghegee, wort ghecordomiert hebbe zijnrtie daer naer te regierijs, vijde boots
daer bij vreaerst, hy Tulijs de waergeyt zoo gebbij bij gierdp dos Onitijs de routie zijpse
van gaetijs van voor Lande deze ieis tijm ibzo,

Inschijt Vamanch

Goed oier thegijns van deze eijse
Loouf de bode eijse

Voorts ronfiere hilzoo mijs gellijs van Vrijs algier zijs
ghebbiert als ghecomittert van rotdgie, hebbe ghevading
ghevionds dat Wij zouds thang rompordes tot de gebiergh
tot Cainjse van rumie, Nachbt ouw met maetrunder
vorder te ghoemdijs tot tdoeing van zeeue waerghe hy
ghoeds vorder tot ofsir outer thijnge zuet ghetidijs
te rong op morgens waerd dis izj tijm, tot de zee
stijse, hy tegijs uijs voor noene, ouw vorder met
mutrumgs te spreetijs

Lastoeny ghegijns van Utrecht

Tachtigjarige Oorlog (1568-1648)

- Akkerzieken in Brugse Vrije (1629-1631)
  - Nrs. 697-698: drie smeekschriften uit Woumen
    - Zie: Biekorf, nr. 1, 2023
- ‘Heks’ Francyne Moentack (1620)
  - Nr. 696: smeekschrift
- “Vilonije” in Westkerke

Actum den xxiiij en
novembre [illegible]
ghevoocht den hooftman
[illegible] tseghtdaghen

[illegible] Baltyn

Aen Edele ende weerde
heeren.

Myne heeren Burchmeesters
ende schepenen slandts
van Veurne.

Supplierende vertoont met alder
ootmoet ende reverentie de
gildebroeders van ste Catharine binnen de
prochie van Wommen. omme dienende
[illegible] met de achter gheleyde [illegible]. dat
zylieden van allen ouden tyden. [illegible]
den goeden vrydach. ghehad hebben
op den goeden vrydach. binnen den
[illegible] kercke van [illegible]
[illegible] Doncheeren, als daer [illegible]
ootmoet ten [illegible] te [illegible]
te wesen oeden [illegible]
[illegible] te [illegible]
moeten ghebesicht werden,
ende alsoo de [illegible]
de Justitie van tyde de In-
[illegible] ende discontinuatie
worden. / Bidden dat ue.
E. ordo ende costumen dat
[illegible] continueren
maintenueren, ende dies actie
te [illegible] Dit doende Etc.

Op 25 dy [illegible] 1620 Sijn Hoogheyt de Heer van Grenade
[illegible] frontiere mareschal te Vlaendren
van Vaughenvelt, midts [illegible] Haer
[illegible] tot verschete van [illegible]
[illegible] van collegie [illegible] recht causie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hoeren. Sijn Heerlijcheyt van Schepenen Standt van Zeyen.

Verhoond in alder onderdanige ootmoedigheyt [illegible]
Hoentax. Hoe zij suppliee haer Vrij ende uiterste
[illegible] en bewaringe van mijn der justitie ende
[illegible] Schout en bewaringe van mijn der justitie ende
steenoosten daerinne uwer Ed. ghelieft heeft
Anckemant halt te ordenneren. Waertoe zij geen middel
te zij beset en bezet bij te brengen, mids haer
langduyghe bangenesse als onderstaet: Primo ofsich
dat het gelt, twelck zij met grooten coomer ende
moite bespaerd en bergaerd hadde, uwer Ed.
ghelieft heeft t'ordonneren het zelvige aan haren
Heer gestelt te worden, gelijck het geschiet is.
Ze meer zij zelfs hiernaer genoodzaeckt zijnd eenige
goede Lieden aan te spreken en te sidden haer zijt
te willen dienst rechen tot haer onderhoud en noodtdrift
Tot alderstondt tot zij occazie en middel gelegen
hebben haerte geneeren om met hare kinderen broed
den tost te winnen.

Dit gemerckt geliebe uwer Ed. goedertierentheyt
tot haer zijaerts met barmhertighaid bewogt
te zijn; Ende t'gene hierboven vermeld haerte
zemitteren en te willen guyt schelden. Twelck
doende etc.

Mengelmaren

Over vilonije bij Westkerkse schuttersgilde (1628)

De Sint-Sebastiaansgilde van Westkerke bezat van *houde tyden* het recht om op de zondag voor Pinksteren naar de gaaipers te schieten, maar door de *trouble(n)* - de Tachtigjarige Oorlog woedde volop - was deze vorm van volksvermaak sinds dertig jaar in het dorp in onbruik geraakt. Men wilde de gilde echter nieuw leven inblazen. Eind december 1628 legden de Westkerkenaars de *poeynten ende artijckelen rakende de gilde van Sejnte Sebastiaen* ter goedkeuring voor aan het Brugse Vrije. De schepenbank gaf er op 13 januari 1629 zijn zegen over.

De meeste regels hadden tot doel om de leden te verplichten deel te nemen aan de belangrijkste activiteiten van de gilde. Zo kregen ze boetes opgelegd als ze niet aanwezig waren op Sint-Sebastiaansdag (20 januari), waar na de mis de rekeningen werden goedgekeurd. Ook afwezigheid op de feestelijke gaaischieting op de zondag voor Sinksen werd gesanctioneerd. Van de leden werd ook verwacht dat ze mee opstapten in de H. Sacramentsprocessie - tweede zondag na Sinksen - en aanwezig waren in de mis en de processie naar aanleiding van het kerkwijdingsfeest op de zondag na Onze Lieve Vrouw Geboorte (8 september). Vandaag is de tweede zondag van september nog altijd het kermisweekend in Westkerke.

Ook werden allerlei afspraken gemaakt in verband met de leiding van de gilde en over het ordelijk en veilig verloop van de gaaischieting en van de overige schietingen op liggende doelen tijdens het jaar. Op vloeken, ruziemaken en anderen belachelijk maken stonden boetes. Het te nadrukkelijk uiten van je ontgoocheling bij een slecht schot werd eveneens bestraft: *Voorts wat gildebroeder zyn boghe ofte pijle ut gramscap ofte spijt ut zyn handen worpt zoo dickmael alst ghebuert zal v(er)bueren de boete van I sc(helling).*

Je moest bovendien opletten wat je meenam als je naar het toilet ging. Het reglement stelde dat *wie zyn water maeckte ofte piste met de(n) boghe in de hant die zal v(er)buere(n) I sc(helling) p(arisis).* In het laatste artikel ging het explicieter over echt boertig gedrag. *Wie zy(n) ghevoech maecktte binne(n) de(n) hove piste ofte ee(n) schete liete hooghe e(nde) overluit ofte eenighe ander vilonije* - schandelijk gedrag - *dette ofte bedreve* moest twee schelling in de boetebus stoppen (BRUGGE, Rijksarchief, *Brugse Vrije Bundels*, 696).